

ACC. N:R M 6591: 1-19.

Landskap: Wlkinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Trängsta
Socken: Asarum Berättat av:
Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ämne: "Örsång"

L. U. F. 31

ACC. N:R.

M. 6591: 1.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av:

Aug. Holmberg

Härad: Bräkne

Adress:

Långsta

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född är

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 1

Årsgång

Heldre, än att omtala vad Per eller Pål av allmogemän hade att säga om årsgångar, vill jag berättat vad en som verkligen i mer än 40 år själv gick årsgång hade att säga här om!

Före vägomläggningen 1910-1911, gick den gamla byvägen från Emmeboda, Asarums s.u. tvärs över de höga bergarna i Bökemåla till den skräliga utfartsvägen genom Ebbarp (Se: Generalstabens kartblad: Karlskamm) Löss om den lilla Skarrjön i Ebbarp gör vägen en skarp krok just där den lilla bäcken går under vägen. Här i själva kroken vänta för en ofantlig kl. in på själva vägsanten.

Något år i slutet av 1850-talet spreds ett rykte att här just vid den stora Ålen skulle någon manspersön bli dödad under årets lopp. Ryktet hade till upphovsman storbonden Bengt Larsson i Emmeboda, som varje gång han på stadspärderna kom här

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6591: 2.Landskap: BlekingeUpptecknat av: Aug. HolmbergHärad: BräkeneAdress: LvångstaSocken: Asarum

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsib 2

förbi varnade så många han kom itat med att de skulle iakttaga försigtighet här på platsen ty på något vådramt sätt kom någon manspersow att få sin död här under årets loppa.

Från på eftersommern körde bonden Per Bengtson i Bokemåla till Karlskamm, och kom något påstruken derifrån sent om kvällen körande i skarpt trav förbi Ebbars gårdar på väg mot hemmet. Dit kom sent på natten hästarna utan körare och de båda drängarna sändes ut att söka husbonden funno honom liggande å vägkanten invid den stora ålen med korsat hufvod. Man hade i vägknöken räkel lita hufvod för långt ut och slagit skallen i ålen ty på barken vis den höje en okänd person kunde ha funns både hårtstar och blodkvarar fastkletade!

Men: hur kunde Bengt Månsson veta detta strax vid nyåret?

Jo! Man brukte gå arsgång och säna ha reda på allting!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. N. 6591:3

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Lvängata
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV515 3

Så som härövan i korthet redaterats var vad jag som barn hörde berättas om forloppet. Händelsen tillrog sig flera år förrän jag fästes längre fram räknade jag B. Mansson som min välgörare ity att han mer än någon annan hjälpte mig till en smula kunskap genom att låna mig böcker att läsa i. Han hade skaffat sig ett för en vanlig bonde ovanligt stort bibliotek av flera hundra band!

Genom sitt bliva väsen och vänliga umgängesätt kom jag att fästa mig vid honom med verklig tillgivenhet och kunde språka med honom om nästan vad som hallet precis som om han varit min storebror!

En gång vi talte om det förut berättade frågade jag om han kunde känna igen Per Bengtsson när han såg honom om natten?

Nej! sa han. Att det var en manspersön visade kläderna men vem visste jag ej. Jag fästade på honom med käppen och om det varit någon skulle käppen rost vid något. Men det var bara

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6591: 4.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Trångsta
 Socken: Asarum Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 4

tomma luften kappem röde vid. Derfor förstod jag att det var ej någon verklig person som låg där, utan en som skulle komma.

Tiden gick och först efter jag blivit 38 år och då gifte mig samt bosatte mig i Trångsta kom vi att förnya vårt umgänge. Månssons första hustru dog, han gifte sig på nytt med ett troll som han med sitt bliva vänliga lynne ej fick någon ration på. Hon minnades honom förrän de blev skilda. Garden övertogs av yngsta sonen och Månsson hade det rätt besvärligt. Nu i sitt betyg och kom han ofta till mitt hem och han tyktes trivas, och nu började vi våra överläggningar på nytt som vi gjorde i min barndom.

En gång frågade han: Skulle du inte ha lust till att liksom jag gå ärsång och få reda på lite av vad som skall ske för året.

Kanhan, ifall jag drog till det. Du med ditt öfver sinne som inte ä råder för nånting skulle passa alldeles utmärkt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 6591: 5.Landskap: BlekingeUpptecknat av: Aug. HolmbergHärad: BräkneAdress: SvangstaSocken: Asarum

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1940

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 5

Tag skall tala om hur det skall gå till så kan du sen göra hur du behagar.

Själva årgången går man julaftonskväll lite efter mörkerets intåg. Både samma dag och dagen före bör man inte smaka något starkt så att man är påverkad något deraf. Den dag man går bör man undvika att gå ut i köket så att man ser någon öppen eld. Skulle man ändå råka få se eld obetäckt så kan det hjälpas om man med ståt och flinta själv slår eld bekow något så man ej själv ser quistorna. Ifrån middag julafton bör man ej tala högt till någon. Har man några order att ge någon så bör man säga detta viskande. Man får på inga vilkor säga till någon vart man går eller vad ärendet man går i. Ej heller säga adjö utan gå tyst och stilla i väg som en smög i väg. När man gått en stund kan hända att en ett, en ett

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o. 6591:6.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Svängsta
 Socken: Asarön Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 6

annat djur föremål eller läte = (Gind) syas eller hörs men man skall inte bry sig om nånting tocket = (låta sig påverkas eller irriteras derav) utan gå sakta och stilla som om en varken hörde eller såg. Men dock med största uppmärksamhet ge öret på och lägga på minnet allt man hör och ser. Der flyger kanske en skata så tätt in på dig att vingarna slår till hättan på dig kanske något fyrfota djur gör min av att gå rätt på dig. Bry dig så inte om att stå djuret eller skrik näst åt att ty så är det skämt och du får ingenting mera se den natten. Under vägen till kyrkan får man endast se vad jag nu omtalat, men detta rätt till, så man får gå i jemma spänning. Men närvisat och påträngande detta är är får man inte bli rätt utan gå lugnt som ingenting passerade, kyrkan skall du gå omkring tre gånger och sen gå lugnt hem igen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o M. 6591: 7.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Isängsta
 Socken: Ararum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 7

De första två tre åren du går får du nog inte se stort mera på hemvägen än vad du får se på bortvägen. De tecken som visar vad som skall ske under året visar sig nog inte mera för den ene än för den andre till en början. Och inte förstår man sig på att tyda tecknen heller förrän det gått några år, sen förstår man dem bättre. Du som får så vidlyftig omkring till dina arbeten kan gå till den kyrka du har närmast. Det är inte nödvändigt att bara gå till samma kyrka varje år. Men det säger sig själv att du kan inte få veta vad som sker utan längs den vägen du går.

Jag frågade: "Jag har hört att man skall läsa ur sig den Helige Ande genom kyrkans nyckelhål." Är detta sant?

Ah! Du pratar. Inte avsåger man sig Guds gemenskap och ger sig den ounde i vänt för att en går årsång. Det är inte mera synd att öka sina kunskaper på detta sätt än det du läser ut

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6591: 8.

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Aug. Hohnberg

Härad:

Bräkne

Adress:

Svängsta

Socken:

Asarum

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 8

till i en bok fastän det går till på ett annat sätt. En annan sak kunde det bli om man gjorde ett oförståndigt bruk av den kunskap man förvärvat. Om man t. ex. ser att ett lik kommer att bäras ut från någon stuga så inte går man och skriver ut till höger och vänster: "Då eller den skall snart dö!". Då ingriper man i Guds göromål. Men om man vid samtal med personen frågar om att vi alla bör leva så att vi är beredda att gå hem, då kan man kanske göra den en tjänst, och detta bör vi göra vår nästa.

Allt efter hand som ären gå lären du sig att tyda tecken som ser under gåendet så att du blir mer och mer underkunnig om vad som kommer att ske. Det kommer likväl att finnas tecken som man ej kan tyda. Jag såg en gång jag gick förbi Brogölen liksom en liten gjutlaga som fladdrade från isen och rätt upp. Jag blev ej klok på vad detta skulle betyda men framfä

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6591: 9

Landskap:

Blekinge

Upptecknat av:

Aug. Holmberg

Härad:

Bräkne

Adress:

Långsta

Socken:

Asarum

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sis 9

sommars efter spordes att en person sankt sig i gölen. För varje ny årgång du går blir hindren och förvillerna värre och värre. Går du ijenste en hall = (stor sten) så kan du råka falla rakt ner på fötterna. Ett träs kan råka falla på dig så kvickt att du inte hinner springa undan, skriker du då, eller blir så rädd att du mister sansen så är alltihop ogjord och nästa år blir som lika med första året du gick.

Jag frågar: Är det sant att man möter en glösa så stor som en ko, med ögon som då sprutar eldgnöster ut?

Nog kan man möta både smågrisar och stora svin som ofta kan vara både vågämna och besvärliga att slippa ifrån men av sådan storlek och med eld i mun och näsborrar har jag aldrig råkat ut för. Ej heller hade det som lärde mig gå årgång. Därmed vill jag inte säga att så är lögn. Ty det kan förekomma

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. No. 6591: 10.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Swängsta
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 10

så mycket konstigheter att man ibland blir förbryllad om vad som är verklighet eller inbillning. Du må tro så vill du att bibehålla sinnesnärvaron vid alla tillfällen.

När du så gått i ätla är och går drömmande gången så ger det sig om du består provet. När du så gått omkring kyrkan alla tre gångerna så finner du många stycken små herar (pojkar) såvar i 7-8 års åldern som ha en vidskyppig håll att kasta sina smollar. Då ska du se att få tag i! Du får slå omkring varenda here och när du slagit omkring den siste så få du hatten! Då ska du ta på dig sedvan var gång du går årsång så förstår du bättre vad som sker. Har P. Månsson en sådan hatt? Då å nämligen jag inte får säga dig. Och lyckas du ta en så får du aldrig för någon säga att du har en sådan ty så sker dig en olycka!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. N. 6591 : //

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkne Adress: Svängsta
 Socken: Asarum Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 11

För B. Månsson årgång ännu. Jag har nu gått i cirka 40 år men börjar nu få ont i benen så jag vet inte om så blir många år till jag orkar med det. Men när man engång börjat bli det liksom ett behov jag lät bli ett år och detta året hände mitt lifs största olycka. Kist får jag inte skylla detta på församlingen. Men fastän man ingenting får veta angående sig själv så liksom saknar man själva lifslusten och företagsamheten det är man inte gar, förutsatt att man engång börjat.

Ovanstående samtal med B. Månsson skedde cirka 1901-1902. Och några år därefter dog han. Vid hans sednare besök hos mig återupptog vi ej detta ämne. Det var något som ej tilltalade mig! Lev ditt lif bland människor. Låt andarna sköta sig själva! var min åsigt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6591:12.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
 Härad: Bräkene Adress: Trångsta
 Socken: Asarum Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVsid 12

Bäst man går hem från kyrkan vid afgangen kan man få höra hur munkor slår med liar så det klamrar bland stenarna och att tomma höstäckor skramla lätt. Detta tyder på missväret å grodan. Men hörs lier rusa i stritt gräs eller rått blir god årsväxt. Ljunden tycks underliga så alusojepp snö ligger på marken och sjöarna ä lagda med tjock is. Synes ett clocksken hastigt flamma upp brinner detta hus ner under året. Syns en hastig ljusglimt över en stuga slår åskan ner här. Hörs vid någon gård buller, rop, stöj och väsen = (högljutt grät) så blir här vid någon auktion ett bra slagsmål. Ser man en litteista bäras ut från något ställe så dörs någon där för året. Hörs spel dans och muntert glam från någon gård blir här bröllop nångång under året, o. s. v.

Båvorna voro de tecken en afgangare hade att tyra och många flera som voro svåra eller lätta att tyra.

Skriv endast på denna sida!